

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 9.

Ljubljana, 1. velikega travna 1891. XXXI. leto.

Vsebina: Jakob Dimnik — Postojina: Gosposka (oblastvo). — Lj. Stiasny — Kamnik: Podobice v abecedniku. — K statistiki ljudskega šolstva na Kranjskem v letu 1889/90. — J. Maru: Knjiga slovenska. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi: Iz Ljubljane. — Iz radovljskega okraja. — Iz postojinskega okraja. — Z lga. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Gosposka (oblastvo).

Učna slika za višjo stopinjo.

I.

Kako se glasi četrta zapoved božja? „Spoštuj očeta in mater, da se ti dobro godi in da dolgo živiš na zemlji“. Kaj je v četrtri zapovedi božji zlasti zapovedano? „Da naj otroci svoje roditelje spoštujejo, ljubijo, jim strežejo, pokorščino skazujejo, v dušnih in telesnih potrebah pomagajo in zanje molijo“. kateri otrok pa spoštuje svoje roditelje? „Tisti, ki jih ljubi, jim streže, pokorščino skazuje, rad pomaga in za-nje moli“. Kaj je pa Bog obljubil tistim otrokom, ki svoje roditelje spoštujejo? „Dolgo življenje in dobro na zemlji“. Ali bi ti rad dolgo živel? „Rad“. Kaj pa tirja Bog od tebe, če hočeš dolgo živeti? „Svoje roditelje moram spoštovati“. Kaj bi si pa ti poleg dolžega življenja še želel? „Da bi se mi dobro godilo“. Kaj bi si pa želel, da bi se ti dobro godilo? „Zdravje, vsega

zadosti, kar potrebujem za vsakdanje življenje, mirno vest in veselo sree“. Kdo pa ima vse to, kar si sedaj naštel? „Tisti, kdor svoje stariše spoštuje“. Kaj je pa Bog obljubil tistim otrokom, ki četrto božjo zapoved zvesto spolnujejo, po smrti? „Večno zveličanje v nebesih“. — Vidite, ljubi otroci, kako velike dobrote prejema tisti otrok od Boga, ki zvesto spolnuje četrto zapoved božjo; če hočete, da se bode tudi vam dobro godilo in da boste dolgo živeli, le zvesto spolnujte to zapoved!

Zakaj pa tirja Bog od otrok, da svoje roditelje spoštujejo? „Zato, ker imajo roditelji velike skrbi in odgovornost za svoje otroke“. Kaj pa dobiš ti vse od svojih roditeljev? „Hrano, obleko, stanovanje itd.“ Kam greš prosit kruha, če si lačen? „K materi ali očetu“. Kdo ti napravlja obleko,

da te ne zebe? „Oče in mati“. Kdo ti da zvečer mehko posteljo in gorko stanovanje? „Mati in oče“. Komu potožiš najrajši svoje bolečine, če si bolan? „Materi in očetu“. Kdo ti streže v bolezni? „Mati in oče“. Kdo plača zdravila in zdravnika? „Roditelji“. Ali nimajo roditelji res velikih skrbi za otroke? „Imajo jih“. Ali ni torej prav, da Bog tako ostro tirja od otrok, da svoje roditelje spoštujejo, ljubijo in za-nje molijo? „Prav“. Ali ti kaj moliš za svoje roditelje? „Molim“. Kdaj pa? „Zjutraj in zvečer“. Kdaj moramo pa še moliti za-nje? „Pri službi božji“. Kdaj pa še posebno? „Kadar so bolni“. Ali ti je mogoče roditeljem vse njihove skrbi in dobrote poplačati? „Nikdar ne“. Kako pa vsaj deloma povrneš svojim roditeljem njihove skrbi? „S pridnostjo in pokornostjo“. Ali ti je še znana pesmica „Mati“, ko smo se nedavno na pamet učili? Povej jo!

Dete revno, dete malo,
Kdaj mi bodeš poplačalo,
Vse, kar zate skrbna mati
Mogla sen in bom prestati.

— — — — —
— — — — —

Dete malo in ubožno,
Bodi pridno in pobožno,
S tem skrbi mi boš plačalo,
Dete revno, dete malo!

(Glej: Drugo berilo str. 14!)

Ali sme otrok vse počenjati, kar se mu dopade? Ne. Ali smeš iti k sosedovim v vas vselej, kadar bi se tebi ljubilo? Ne. Ali se smeš vselej igrati, kadar se tebi dopade? Koga moraš pa vprašati in prositi za dovoljenje? Roditelje. Ali sme tvoj brat ali tvoja sestra vse počenjati doma, kar se mu dopade? Ne. Kdo pa odkazuje delo doma! Oče in mati. Kaj so torej oče, ker v hiši ukazujejo in gospodujejo čez otroke? Gospodar. Kaj so pa mati? Gospodinja. Ali ti je še znano, kako imenujemo roditelje in otroke skupaj z jedno besedo, ker so vedno združeni med saboj? **Družina.** Kdo je gospodar v družini? Oče.

Kdo gospodinja? Mati. Kakšno pravico imata oče in mati v družini? Opominjati, svariti in ukazovati. Kakšne dolžnosti imajo pa otroci do gospodarja in gospodinje? Jih morajo slušati. Kdo to ukazuje? Bog. Kje? V četrti zapovedi božji. S čim pa žuga Bog tistim otrokom, ki niso pokorni svojim roditeljem? Z najhujšimi časnimi in večnimi kaznimi. — Da pa roditelji svojim otrokom vse lahko preskrbé, kar potrebujejo za vsakdanje življenje, zato morajo tudi pridno delati in v potu svojega obraza služiti vsakdanji kruh. Dostikrat se pa pripeti, da roditelji ne morejo vedno povsod biti in vseh del opravljati; kaj misliš, kdo jim pomaga? Otroci. No, dobro; kaj pa, če so otroci še premajhni in preslabotni? Pa posli. Dobro; koga pa prištevamo k poslom? Pestunje, hlapce in dekle. Ali smejo roditelji tudi poslom ukazovati? Tudi. Zakaj pa? Zato, ker jih je Bog njim izročil, da skrbé za njihovo dušno in telesno blagostanje. Ali so dolžni posli torej gospodarja in gospodinjo slušati? Dolžni. Kdo jim to ukazuje? Bog. Kje pa? V četrti zapovedi božji, ker ta zapoved ne zadeva samo otrok, ampak tudi vse druge podložne. Ali imajo posli tudi take dolžnosti do gospodarja in gospodinje, kakor otroci do roditeljev? Prav take. Ali jim Bog tudi tako plačilo obljubuje, kakor otrokom? Tudi. Ali spadajo torej posli tudi k družini? Tudi. Kako se morajo pa otroci do poslov obnašati? Ne smejo jih zaničevati ali navlašé nadlegovati.

Slišali ste, ljubi otroci, kako važno mesto imajo roditelji za vas na zemlji; oni so pravi namestniki Boga samega. Kdor roditelje ljubi, ta ljubi torej tudi Boga in — kakor veste — kdor pa Boga ljubi, tega ljubi tudi Bog!

Dragi otroci! Marsikateri otrok je pa tako nesrečen, da mu roditelji kmalu umrjé. Kako pa imenujemo tacega otroka? Siroto. Kaj misliš, ali Bog potem siroto zapusti, posebno če je zvesto spolnovala četrto zapoved božjo? Ne, ampak pošlje

ji druge dobrotnike, ki prav tako skrbé za siroto, kakor roditelji. Kje smo se pa to učili? V berilni vaji: „Sirota Jerica“. (Glej 15. berilno vajo v Drugem berilu!) Kdo se je usmilil Jerice? Bogata gospa. Zakaj se ji je pa Jerica dopadla? Zato ker je svoje svoje roditelje tako ljubila in tudi po smrti njihovi za-nje molila, če prav ji niso nič zapustili. Ali se je Jerici pri tej gospej dobro godilo? Prav dobro. Kaj se iz tega učimo? Iz tega se učimo, da: „Kdor roditelje ljubi in rad jih ima, že tukaj na svetu Bog srečo mu dá“. Kako smo že rekli poprej, s čim pa žuga Bog tistim otrokom, ki ne spolnujejo četrte zapovedi božje? Z najhujšimi časnimi in večnimi kaznimi.

Za vzgled naj se metodično razpravlja 23. berilna vaja v Drugem berilu „Bog je

pravičen“ ter pové otrokom še več tacih vzgledov iz „Zgodeb sv. pisma“, iz šolskih beril in iz vsakdanjega življenja. Prav mnogo lepih vzgledov najdemo tudi v našem „Vrtci“. Take razprave so zelo potrebne, da se vcepi otrokom v srce ljubezen in spoštovanje do roditeljev. Ljubezen in spoštovanje do roditeljev je podstava sreči in blagostanju družinskega in državnega življenja; kajti vsakdanja skušnja nas uči, da otroci, koji so četrto božjo zapoved do roditeljev zvesto spolnovali, pokorni so bili vedno tudi vsem drugim svojim predstojnikom, oziroma gosposkam (oblastvom) in o tem bomo govorili v prihodnjih člankih, koji vsi bodo pisani na podstavi četrte božje zapovedi: „Spoštuj očeta in mater, da se ti dobro godi in dolgo živiš na zemlji!“

Jakob Dimnik — Postojina.

Podobice v abecedniku.

VII. v — vile.

1. Pripovedovanje.

Zvesti bratje.

Ob času košnje prideta dva krepka mladeniča s Hrvaškega na Kranjsko, kjer je manjkalo delavcev ter rečeta nekemu kmetu: „Hočeva vam ves čas travo kositi, ako nama daste živež in še vsakemu deset goldinarjev plačila“.

„Deset goldinarjev vsakemu je preveč“, odgovori kmet, „obema deset bi bilo dosti“. „Ne“ — zavrnete mladeniča — „midva želiva ravno deset goldinarjev vsak, kajti drugače nama ni pomagano. Ako nama toliko nečete dati, bova se kam drugam ponudila“.

„I zakaj pa ravno vsakemu 10 gld.“ vpraša kmet. „Glejte“, odgovorita mladeniča, „imava doma še jednega mlajšega brata, ki je že 14 let star. Nek spreten

kolar bi ga izučil kolarstva, a zahteva 20 gld. učnine. Toliko novcev pa naš oče nimajo in jih tudi nikakor ne zmorejo. Zato sva se starejša brata dogovorila, da hočeva toliko novcev zaslužiti“.

„Naj pa bo“, reče kmet, „zavoljo vaše bratovske ljubezni vama rad dam 20 gld., ako bodeta delala, da bom z vama zadovoljen“.

Zvesta brata sta s potnim obrazom ves čas prav pridno delala; v jutro sta prva vstajala in se zvečer zadnja vlegla.

Ko je bila vsa košnja končana, izplača jima kmet, za kolikor so se bili pogodili, in jima reče: „Vidva sta si plačilo pošteno zaslužila, tukaj imata še vsak dva goldinarja po vrhu.“

Pouk: Zvesto so se ljubili bratje. Posnemajte jih, kajti

Lepšega na svetu ni
Nego bratje so zvesti.